

Quaresma 2013
«El concili Vaticà II i la caritat, avui»
2 i 9 de març de 2013

1. Introducció

- El perquè d'aquest curset de Quaresma. La decisió del Consell. Una xerrada prèvia en una trobada diocesana de formació de Càritas al Seminari el 15 de desembre passat.
- El mateix dia vàrem fer una tertúlia sobre el Vaticà II durant l'Advent.
- Per què el Vaticà II? Els 50 anys del seu inici.
- Un referent encara per a avui. Amb alguna novetat molt important en el tema de la caritat.
- No sóc pas especialista del concili Vaticà II. Si de cas, m'ocupen els concilis de la història.
- Puc fer la reflexió, per la praxi pastoral actual i per l'aproximació teològica, amb la característica de poder-ho fer amb un cert retorn a les fonts bíbliques i patristiques, com demanava el Vaticà II.
- L'objectiu entenc que no és el de fer una xerrada tècnica, plena de citacions del text conciliar (tot i que n'hi haurà), ni d'història del concili, sinó que es tracta de veure, per a l'àmbit concret de la caritat, quin és l'esperit (i la lletra) del concili avui, en la situació d'avui, i si diu encara alguna cosa o ja no diu res i cal un altre concili, passant per veure com s'ha "rebut" el concili al llarg d'aquests cinquanta anys fins arribar a l'estat de la "recepció" avui en el nostre àmbit pastoral.
- Petit apunt sobre el concepte teològic de "recepció".
- Què faré?
 - Què era Càritas en el moment del Concili (1962-65). Una mica d'història.
 - Quin és el missatge del Concili per Càritas. Les seves línies de força.
 - La "recepció" del Concili. Què implica encara el missatge del Concili, en les situacions d'avui.

2. Què era Càritas en el moment del Concili (1962-65). Una mica d'història

- Càritas neix a Alemanya (Colònia - Friburg) el 1897. Un comentari.
- El 1891, la *Rerum Novarum* de Lleó XIII. Comença la Doctrina Social de l'Església.
- Com a tal Càritas Internacional es considera començada el 1951.
- El context de guerra que fa néixer organitzacions humanitàries.
- Amb la Segona guerra mundial s'ha produït un canvi de món insospitat fins aleshores, que planteja molt interrogants i profunds, que posen la persona humana al centre de la reflexió.
- Desemboquen en una reflexió profunda sobre el món.
- S'afegeixen al canvi de món produït per la industrialització que havia fet aparèixer la classe obrera i, per tant, la classe mitjana.
- L'aparició de l'Acció Catòlica (1922), en paral·lel.
- Com es funcionava abans en la caritat en l'Església, si aquest és un dels tres elements constitutius de la seva missió des de sempre?

- De manera personal. I aquesta és sempre insubstituïble.
- De manera organitzada en confraries, gremis, associacions d'assistència mútua.
- Els ordes religiosos i la seva dimensió en el món de la caritat, i de la caritat especialitzada: educació, salut, vellesa...
- Els tercers ordes.
- La característica era de beneficència, paternalista. Ben lògica.
- Però que es qüestionada en el moment de la industrialització, segle XIX, per l'aparició de noves ideologies socialistes.
- La representació de la caritat en l'art, com una virtut...
- A més, l'Església s'ha tancat al món nou que ha aparegut i l'ha condemnat: el *Syllabus* 1864, Pius IX. La categoria món ha esdevingut negativa, perquè ha identificat el món joànic amb un món concret fora de l'Església i davant d'ella.
- La doctrina marxista fa que la caritat viscuda com a beneficència, sigui considerada com a col·laboracionista amb l'estructura del món i privadora de la veritable revolució. La idea de progrés. La paradoxa en què ens trobem. I la resposta és de condemna, enlloc de diàleg.
- Amb les guerres mundials, aquesta mateixa caritat s'internacionalitza, es globalitza. La "llet americana". La situació és d'urgència.
- Es comença a reflexionar sobre altres categories intrínsecament unides a la caritat, com la justícia, la pau, la relació internacional entre els pobles.
- I la urgència fa que es mantingui un necessari to de beneficència, per altra banda absolutament necessari, perquè constitueix el primer nivell de qualsevol acció caritativa. És Mateu 25.
- O fins i tot és la paràbola del Bon Samarità de Lc 10.
- Només que ara aquesta s'institucionalitza i es descobreix que és molt millor fer-ho organitzadament que no pas individualment.
- El principi de subsidiarietat, extraordinàriament important (i que ha passat al món polític).
- Perquè tot es comença a globalitzar, i cal fer-ho bé!
- I perquè cal arreglar les causes que provoquen la pobresa de l'enorme classe mitjana, a més de la classe més marginada de sempre.
- I al costat del creixement de Càritas, es dona el creixement de les organitzacions dedicades al Tercer món, només que aquestes tenen la peculiaritat de ser presentades des de l'evangelització.
- El "perill" de convertir l'exercici de la caritat en mètode de conversió apologètic.
- Amb la paradoxa de l'acció missionera. Però ara no cal pas desenrotllar-ho.

3. Quin és el missatge del Concili per Càritas. Les seves línies de força.

- La proposta de Joan XXIII era d'"aggiornamento", posada al dia. De cap manera era de cap pretensió dogmàtica. Calia posar al dia perquè el món havia canviat molt. Per això va ser "pastoral" (la GS).

3.1 Era posada al dia de l'Església, *ad intra*. I això volia dir, una mirada molt seriosa sobre ella mateixa.

- En surt primer la **Constitució sobre la sagrada litúrgia, *Sacrosanctum concilium***, amb tot el que va representar de canvi visible intern. Diu:

1. (*Per què el Concili s'ocupa de la litúrgia*). Ja que el sagrat Concili es proposa de fer créixer contínuament la vida cristiana entre els fidels, de fer que les institucions sotmeses a canvis **s'adaptin millor a les necessitats del nostre temps**, d'afavorir tot el que pot ajudar a la unió de tots els qui creuen en Crist, i d'envigorir allò que ajuda a cridar tots els homes al si de l'Església, creu que també li pertoca, d'una manera especial, de procurar la reforma i el foment de la litúrgia.

- Surt la **Constitució dogmàtica sobre la revelació divina, *Dei verbum***:

2. (*Naturalesa i objecte de la revelació*). Va plaure a Déu, en la seva bondat i saviesa, revelar-se ell mateix i fer conèixer el misteri de la seva voluntat (cf. Ef 1,9), per mitjà del qual els homes tenen accés al Pare pel Crist, Verb encarnat, en l'Esperit Sant i participen de la naturalesa divina (cf. Ef 2,18; 2Pe 1,4). Per això, mitjançant aquesta revelació, Déu invisible (cf. Col 1,15; 1Tm 1,17), mogut pel seu gran amor, parla als homes com a amics (cf. Ex 33,11; Jn 15,14-15) i conviu amb ells (cf. Ba 3,38), per tal d'invitar-los i acollir-los a la seva companyia. Aquesta **economia de la revelació** es realitza amb fets i amb paraules íntimament connexos entre ells, de manera que **les obres acomplertes per Déu en la història de la salvació manifesten i confirmen la doctrina i les realitats significades per les paraules**, i les paraules proclamen les obres i il·luminen el disseny diví que contenen. I, per mitjà d'aquesta revelació, l'íntima veritat sobre Déu i sobre la salvació humana, resplendeix en nosaltres gràcies a Crist, el qual és alhora mitjancer i plenitud de tota la revelació.

- Té un immens valor la manera de parlar de Déu. Hem passat del Déu concepte, noció, el de la doctrina, al Déu de l'economia de la salvació que només es pot entendre com a moviment d'amor.
- Fins aquí són dues de les tres dimensions de la pastoral en l'Església (paraula i sacrament).
- Però l'objectiu era arribar a la **Constitució dogmàtica sobre l'Església, *Lumen gentium***, tot i que va ser la segona constitució aprovada. Diu:

1. (*L'Església, sacrament en Crist*). Crist és la llum dels pobles. Reunit en l'Esperit Sant, aquest sagrat Concili té, per tant, el viu desig d'anunciar a tota la humanitat (cf. Mc 16,15) l'Evangeli, de difondre entre tots els homes la claror de Crist que resplendeix en el rostre de l'Església. I com que **l'Església és en Crist com un sacrament, és a dir, signe i instrument de l'íntima unió amb Déu i de la unitat de tot el gènere humà**, continuant l'ensenyament dels Concilis anteriors, vol declarar amb més claredat als seus fidels i a tot el món la seva naturalesa i la seva missió universal. **Les condicions del temps actual** encara fan més urgent aquest deure de l'Església, a fi que tots els homes, units avui més estretament amb tota mena de vincles socials, tècnics i culturals, aconseguixin també la plena unitat en Crist.

- I així es produeix la gran revolució: definir l'Església com a Poble de Déu i fer-ho amb una eclesiologia de comunió, cosa que comporta "aixafar" la piràmide i convertir l'Església en circular, amb el centre posat en Déu, on la jerarquia passa a ser-hi per a fer possible aquest doble servei, a Déu i al poble.
- S'ha passat de la delegació a la participació, i aquest canvi és molt important, perquè dóna un protagonisme nou als laics, amb corresponsabilitat.
- El concili fa descansar la missió eclesial en el ministeri del bisbe; tot i això, ja inclou els laics en aquesta missió pastoral. Diu el decret sobre l'apostolat dels laics *Apostolicam actuositatem*, en el número 10:

Pel fet de participar en el ministeri de Crist sacerdot, profeta i rei, els laics tenen llur part activa en la vida i en l'activitat de l'Església. Dins les comunitats

eclesials, llur actuació és tan necessària que, sense ella, el mateix apostolat dels pastors la major part de vegades no pot obtenir la seva plena eficàcia.

- S'obre el període d'una gran revolució, un gran canvi, que és nou a la història, no es pot anar a cercar els precedents.
- Per això es farà un retorn a les fonts bíbliques i patrístiques.
- En aquest context, i per al nostre àmbit, és fonamental el **Decret sobre l'apostolat dels laics, *Apostolicam Actuositatem***. És d'abans de la GS. En el nostre cas diu:

8. (*L'acció caritativa*). **Tot el treball de l'apostolat ha de trobar la font i la força en la caritat**; però, certes activitats, les que Crist Senyor volgué que fossin signes de la seva missió messiànica (cf. Mt 11,4-5), per naturalesa són més escaients per a esdevenir una expressió més colpidora de la caritat.

El manament més gran de la llei és estimar Déu amb tot el cor, i el proïsme com un mateix (cf. Mt 22,37-40). D'aquest manament de la caritat envers al proïsme, Crist n'ha fet el seu propi manament, i l'ha enriquit amb un nou significat en voler identificar-se amb els germans com a objecte de la caritat, dient: «Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu» (Mt 25,40). Perquè, efectivament, assumint la nostra naturalesa humana, amb una solidaritat sobrenatural, ha unit a si mateix tot el gènere humà com una família, i ha fet de la caritat el distintiu dels seus deixebles amb aquestes paraules: «Tothom coneixerà que sou deixebles meus per l'amor que us tindreu entre vosaltres» (Jn 13,35).

La santa Església, així com des dels inicis, **unint l'àgape a la cena eucarística**, es manifestava tota ella congregada en el vincle de la caritat entorn de Crist, així també sempre s'ha donat a conèixer pel signe de l'amor, i **mentre s'alegra de les iniciatives dels altres, reivindica les obres de caritat com una deure propi i un dret inalienable**. Per tant, cal tenir en gran honor dins l'Església la misericòrdia envers els indigents i els malalts, i també les anomenades obres caritatives o d'ajuda mútua, destinades a alleujar les diverses sofrències humanes.

Avui dia, essent els mitjans de comunicació més ràpids, eliminades en certa manera les distàncies entre els homes i essent els habitants del món com membres d'una única família, aquestes activitats i aquestes obres han esdevingut més urgents i més universals. **Avui, l'acció caritativa pot i ha d'abraçar tots els homes i totes les necessitats. Arreu on hi hagi gent mancada d'aliment i de beguda, de vestit, de casa, de medicaments, de treball, d'instrucció, de mitjans necessaris per a portar una vida veritablement humana, persones afligides per la dissort o la malaltia, o que pateixin exili o presó, la caritat cristiana els ha de cercar i trobar-los, confortar-los amb atenta sol·licitud i portar-los els ajuts necessaris. Aquest deure afecta en primer lloc tots els qui, individus o pobles, frueixen de prosperitat.**

Per tal que aquest exercici de la caritat es mantingui **per damunt de qualsevol sospita i sigui vist com a tal**, cal considerar en el proïsme la imatge de Déu, segons la qual ha estat creat, i Crist, el Senyor, a qui en realitat és ofert tot el que és donat a l'indigent; **que es respecti amb una gran delicadesa la llibertat i la dignitat de la persona que rep ajuda; mai no ha d'embrutar-se la puresa d'intenció per cap mena de recerca del propi profit ni per cap desig de domini; que es comenci primer de tot per satisfer les exigències de justícia no fos cas que, amb l'excusa de la caritat, es donés el que simplement és un deure de justícia; que s'eliminin les causes dels mals, no sols els efectes; que es distribueixi l'ajut de manera que els qui se'n beneficien puguin de mica en mica alliberar-se d'aquesta dependència d'altri i esdevinguin autosuficients.** Els laics, doncs, han d'estimar profundament i de sostenir, segons les pròpies

possibilitats, les obres de caritat i les iniciatives d'assistència social, privades o públiques, incloses les internacionals amb les quals es dona una ajuda eficaç als individus i als pobles més dissortats, **bo i col·laborant en això amb tots els homes de bona voluntat.**

- El canvi d'enfocament és evident. D'aquí la segona dimensió.

3.2 Continuava la posada al dia de l'Església, però ara *ad extra*. I això volia dir, una mirada molt seriosa sobre el món. I això és totalment nou en la història.

- I va néixer el darrer document conciliar: **Constitució pastoral sobre l'Església en el món contemporani, *Gaudium et spes*.**

1. (*Íntima unió de l'Església amb tota la família humana*). La joia i l'esperança, la tristesa i l'angoixa dels homes contemporanis, **sobretot dels pobres i de tots els qui sofreixen**, són també la joia i l'esperança, la tristesa i l'angoixa dels deixebles de Crist, i **no hi ha res de veritablement humà que no trobi ressò en el cor d'ells**. La seva comunitat, en efecte, està composta d'homes que, agermanats en Crist, són conduïts per l'Esperit Sant en el pelegrinatge vers el regne del Pare i han rebut un missatge de salvació per a proposar a tothom. Per això se sent de debò íntimament solidària del gènere humà i de la seva història.

2. (*A qui s'adreça el Concili*). Per tant, després d'haver penetrat més a fons el misteri de l'Església, el Concili Vaticà II no dubta a adreçar-se ara, no solament als fills de l'Església i a tots els qui invoquen el nom de Crist, sinó a tots els homes. A tots vol exposar **de quina manera concep la presència i l'acció de l'Església en el món contemporani**. Té present, doncs, el món dels homes, és a dir, el conjunt de la família humana amb totes les realitats enmig de les quals viu; el món, teatre de la història del gènere humà, marcat pel seu enginy, per fracassos, per triomfs; **el món que els cristians reconeixen creat i conservat per l'amor del Creador**, posat certament sota el domini del pecat, però alliberat per Crist crucificat i ressuscitat, que trencà el poder del Maligne, i alliberat i destinat, segons el propòsit diví, a ser transformat i portat al seu acompliment definitiu.

3. (*Al servei de l'home*). Avui dia, **el gènere humà**, admirat dels propis descobriments i del seu poder, **s'interroga, sovint amb angoixa, sobre l'evolució actual del món, sobre el lloc i la missió de l'home en l'univers, sobre el sentit dels seus esforços individuals i col·lectius, i també sobre el destí darrer de les coses i dels homes**. Per això el Concili, testimoni i guia de la fe de tot el poble de Déu, aplegat per Crist, no pot donar una prova més gran de solidaritat, de respecte i d'amor a tota la família humana, de la qual forma part, que **establint amb ella un diàleg sobre tots aquests problemes, aportant-hi la llum de l'Evangeli i posant a disposició del gènere humà les energies de salvació que l'Església, guiada per l'Esperit Sant, rep del seu Fundador. Perquè es tracta de salvar la persona humana, d'edificar la comunitat humana**. L'home, doncs, en la seva unitat i la seva totalitat –cos i ànima, cor i consciència, intel·ligència i voluntat– serà l'eix de tota la nostra exposició.

Per tant, el sagrat Sínode, proclamant la grandesa de la vocació de l'home i afirmant que en ell hi ha un germen diví, **ofereix al gènere humà la col·laboració sincera de l'Església** a fi de promoure aquella fraternitat universal que correspongui a aquesta vocació. L'Església no és empesa per cap ambició terrenal, sinó que sols desitja una cosa: continuar, sota el guiatge de l'Esperit Paràclit, l'obra mateixa de Crist que vingué al món a donar testimoni de la veritat, a salvar i no a condemnar, a servir i no pas a ser servit.

4. (*Esperança i angoixa*). Per complir aquesta tasca, **l'Església té permanentment el deure d'escutar els signes dels temps i d'interpretar-los a la llum de l'Evangeli**, talment que, d'una manera

acomodada a cada generació, pugui **respondre als interrogants perennes dels homes sobre el sentit de la vida present i de la futura i sobre la relació de l'una amb l'altra**. Cal, doncs, **conèixer i comprendre el món en què vivim, i també les seves esperances, les seves aspiracions i el seu caràcter sovint dramàtic**. Hom pot esbossar algunes característiques fonamentals del món actual de la manera següent...

- I, amb tota lògica, per les circumstàncies descrites abans: NO PARLA DE CÀRITAS.

3.3 Les línies de força a retenir.

- El tema de reflexió i autocomprensió de l'Església és "el món contemporani". El món amb tota la seva problemàtica.
- Perquè si no és així no s'ha mirat la persona humana en tota la seva complexitat.
- S'ha de respondre a aquests interrogants, de la persona humana i del món de cada moment.
- La persona humana ha d'estar posada radicalment al centre de la reflexió i de l'acció.
- El món ha deixat de ser la categoria bíblica del "lloc del pecat", del tancament a Déu de l'evangeli de Joan.
- Ha passat a ser el món dels problemes reals de les persones, i, amb tota lògica, el de qualsevol cristià, persona humana en el seu món.
- Cal parlar, doncs, del que afecta essencialment les persones, sinó l'Església no és fidel a la seva missió.
- El que hi ha en el món no són "problemes" sinó "signes dels temps" que han de ser llegits com a manifestacions de l'Esperit, com a interperllacions de Déu a l'Església.
- Cal estar en el món i dialogar amb ell. Cal començar per fer anàlisi de la realitat.
- Les realitats temporals són autònomes.
- I comprendre que l'Església no ho sap tot, ni té la solució de tot.
- El criteri sempre és Jesucrist. Des d'aquí, l'Església ha de relacionar-se amb el món des de la col·laboració, el servei i el diàleg.
- Amb les debilitats que comporta. I que es van posant a la llum en el procés de "recepció".
- Com es fa per arreglar les causes? Com es denuncia la justícia? A qui correspon?
- L'acció caritativa és provisional, o hi serà sempre?
- Es podrà arreglar algun dia? És obligació de les estructures polítiques? Hi podria arribar?
- Com s'arriba al bé suprem de la pau?
- Què vol dir el progrés?
- Les instàncies ètiques... La purificació de la raó! (Benet XVI)

4. La "recepció" del Concili. Què implica encara el missatge del Concili, en les situacions d'avui.

- La complexitat de la recepció d'aquesta eclesiologia en l'àmbit concret de la caritat.
- De les tres missions de l'església, encomanades al ministeri del bisbe, les dues primeres han estat molt ben legislades: Paraula i Sagrament. La tercera massa sovint s'ha reduït a la de govern en la comunió.

- I la “caritat”? No està “manada” institucionalment. Enorme paradoxa! Podria existir comunitat cristiana sense el servei de la caritat organitzada, fos com fos?
- La “recepció” s’ha fet sobretot i de manera especial a “Càritas”, des de l’àmbit parroquial fins al diocesà i l’internacional.
- Respectant els ordes religiosos i les seves obres.
- Amb l’aparició dels anomenats “nous moviments” i les seves accions.
- I el fenomen social de les ONG que ha obligat a una profunda reflexió sobre la pròpia identitat.
- Amb la necessitat de coordinació: secretariats socials?
- Amb l’aparició de fenòmens nous que obliguen a nova reflexió. El declivi de les ideologies. La caiguda del mur de Berlín. L’avenç insospitat de la ciència. L’aparició de noves pobreses. Les crisis financeres mundials i les seves conseqüències.

4.1 Uns textos de recepció conciliar

- **El Concili Provincial Tarraconense (1995)**

94 VP **Càritas –com a expressió diaconal de tota la comunitat eclesial– és la institució bàsica, encara que no única, de la sol·licitud de les Esglésies diocesanes pels pobres i marginats.** Convé que estigui dotada de dirigents i de voluntaris preparats i dels recursos necessaris per a exercir eficaçment la seva funció.

El Concili Provincial Tarraconense insta la creació i implantació de Càritas ben organitzades en totes les parròquies a fi d’atendre tant els problemes existents com les noves formes de pobresa. Generalment és en les Càritas parroquials on primer es detecten i s’atenen les mancances de tots aquells qui necessiten ajut.

95 El Concili recomana que les parròquies i els bisbats, en funció de llurs possibilitats, procurin de concretar la part del pressupost ordinari que poden dedicar a Càritas i a institucions similars, i no es limitin a destinar-hi el que es recull en les col·lectes i a través de donatius específics.

- **Benet XVI, *Deus caritas est***

31. (...) **Quins són els elements que constitueixen l’essència de la caritat cristiana i eclesial?**

a) Segons el model exposat a la paràbola del bon samarità, la caritat cristiana és, abans que res i simplement, **la resposta a una necessitat immediata en una situació determinada**: els afamats han de ser sadollats; els qui van despullats, vestits; els malalts, atesos perquè es recuperin; els presoners, visitats, etc. Les organitzacions caritatives de l’Església, **començant per Càritas** (diocesana, nacional, internacional), han de fer el possible per posar a disposició els mitjans necessaris i, sobretot, els homes i les dones que exerceixen aquestes tasques. Pel que fa al servei que s’ofereix als qui sofreixen, cal que siguin competents professionalment: els qui presten ajuda s’han de formar de manera que sàpiguen fer el més apropiat i de la manera més adequada, assumint el compromís que després se segueixin les atencions necessàries. Un primer requisit fonamental és **la competència professional, però per si sola no basta**. En efecte, es tracta d’éssers humans, i els éssers humans necessiten sempre quelcom més que una atenció només tècnicament correcta. Necessiten humanitat. Necessiten una atenció cordial. Tots els qui treballen en les institucions caritatives de l’Església s’han de distingir perquè no es limiten a realitzar amb destresa el més convenient a cada moment, sinó perquè s’hi dediquen amb una atenció que surt del cor, perquè l’altre experimenti la seva riquesa d’humanitat. Per això, aquests agents, a més de la

preparació professional, necessiten també, i sobretot, una «formació del cor»: se'ls ha de guiar vers aquesta trobada amb Déu en Crist, que susciti en ells l'amor i els obri l'esperit a l'altre, de manera que, per a ells, l'amor al proïsme ja no sigui un manament imposat des de fora, per dir-ho així, sinó una conseqüència que es desprèn de la seva fe, que actua per la caritat (cf. Ga 5,6).

b) L'activitat caritativa cristiana ha de ser independent de partits i ideologies. No és un mitjà per transformar el món de manera ideològica i no està al servei d'estratègies mundanes, sinó que és l'actualització, ara i aquí, de l'amor que l'home sempre necessita. (...) **Òbviament, quan l'activitat caritativa és assumida per l'Església com a iniciativa comunitària, a l'espontaneïtat de l'individu s'ha d'afegir també la programació, la previsió, la col·laboració amb altres institucions similars.**

c) A més, **la caritat no ha de ser un mitjà en funció del que avui es considera proselitisme.** L'amor és gratuït; no es practica per obtenir altres objectius. Però això no significa que l'acció caritativa hagi de deixar de banda, per dir-lo així, a Déu i a Crist. Sempre està en joc tot l'home. Sovint, l'arrel més profunda del sofriment és precisament l'absència de Déu. Qui exerceix la caritat en nom de l'Església mai no tractarà d'imposar als altres la fe de l'Església. És conscient que l'amor, en la seva puresa i gratuïtat, és el millor testimoni atorgat del Déu en el qual creiem i que ens impulsa a estimar. **El cristià sap quan és temps de parlar de Déu i quan és oportú callar sobre Ell, deixant que parli només l'amor.** Sap que Déu és amor (1 Jn 4,8) i que es fa present just en els moments en què no es fa més que estimar. I sap —tornant a les preguntes d'abans— que el menyspreu de l'amor és vilipendi de Déu i de l'home, és l'intent de prescindir de Déu. En conseqüència, la millor defensa de Déu i de l'home consisteix precisament en l'amor. Les organitzacions caritatives de l'Església tenen la comesa de reforçar aquesta consciència en els seus propis membres, de manera que, per la seva actuació —com també per la seva manera de parlar, el seu silenci, el seu exemple— siguin testimonis creïbles de Crist.

– **El Model d'Acció Social de Càritas (2009)**

– **El Motu proprio de Benet XVI, *Intima Ecclesiae natura* (2012)**

- Entra en vigor el 10 de desembre de 2012. I s'obliga al servei de la caritat.
- Representa un retorn al testimoni de Justí (150): «Els qui tenen en abundància i ho volen, segons decisió personal, donen el que els sembla. La col·lecta és posada a disposició del president, i ell socorre orfes i vídues; els qui passen necessitat per malaltia o una altra causa; els qui són a la presó, els forasters de pas; en una paraula, esdevé protector de tots els qui estan en necessitat.»

4.2 El manteniment d'uns criteris adquirits

- Sobre l'antropologia.
- Sobre el món.
- Sobre la missió i la manera d'estar de l'Església en el món.
- Sobre les característiques que ha de tenir la caritat organitzada de l'Església.
- Perquè, al final, el criteri és l'amor: 1Co 13:

Si..., però no estimés, de res no em serviria... L'amor no passarà mai... Mentrestant, subsisteixen la fe, l'esperança i l'amor, tots tres; però l'amor és el més gran. Per damunt de tot, estimeu-vos!